

TOIMINTAKERTOMUS 2013

Siemenpuu-säätiö on 15 suomalaisen kehitys- ja ympäristöjärjestön vuonna 1998 perustama säätiö, joka rahoittaa kehitysmaiden järjestöjen ympäristöhankkeita. Rahoitustoiminta alkoi vuonna 2002. Tuetuissa hankkeissa korostuu ympäristöteeman ohella myös yhteisöjen voimallistaminen ja ihmisten oma vastuu ekologisesti ja sosiaalisesti kestävien menettelytapojen luomisessa ja kansalaisyhteiskunnan rakentamisessa. Säätiö saa rahoituksensa ulkoasiainministeriön kehitysyhteistyövaroista.

Säätiön rahoitustoiminta kohdistuu pääosin kahdeksaan teemallisesti ja/tai alueellisesti rajattuun ns. yhteistyöohjelmaan. Hankehakemuksia käsiteltiin pääosin näiltä yhteistyöohjelma-alueilta.

1. Indonesiassa tuetaan metsien ja turvemaiden suojelua ja kestäväää käyttöä edistäviä hankkeita Sumatran, Kalimantanin, Jaavan ja Sulawesin saarilla. Tuen painopiste on yhä enemmän Sumatran saarella. Tuella edistetään paikallisyhteisöjen demokraattisia mahdollisuuksia osallistua metsien ekosysteemien käyttöön ja suojeluun kestävästi omista kulttuurisista lähtökohdistaan käsin. Tavoitteena on paikallisyhteisöjen aito osallisuus metsäluonnonvaroja koskevassa päätöksenteossa. Vuoden aikana tehtiin kolme uutta hanketukipäätöstä sekä sopimus ohjelman koordinaatiotuesta vuosille 2013-2014. Hankehakemuksia odotetaan enemmän vuonna 2014. Toukokuussa 2013 järjestettiin seitsemäs Indonesiassa rahoitettujen hankkeiden kumppanitapaaminen.

2. Intiassa tuetaan alkuperäiskansojen (adivasit) metsäyhteisöjen oikeuksia kestäväen elämäntapansa ja ympäristönsä suojelemiseksi. Yhteistyökumppanina on National Adivasi Alliance (NAA) -verkosto, jossa on adivasijärjestöjä seitsemästä osavaltiosta. Ohjelman hankkeissa erityishuomion kohteena on ollut vuonna 2006 voimaan astuneen adivasien metsäoikeuslainsäädännön toimeenpano erityisesti yhteisöoikeuksien osalta. Vuoden aikana tehtiin uudet tukipäätökset NAA-verkoston 15 jäsenjärjestön kolmivuotisista hankkeista sekä lisäksi uutena yhteistyömuotona tukipäätökset kolmesta alueellisesta kolmivuotiset yhteistyöhankkeesta ja viidestä kolmivuotisesta hankkeesta teemayhteistyöhön: pienmetsätuotteiden yhteisöoikeudet, yhteisöjen oikeudet bambun hyödyntämisessä toimentulon lähteenä, perinnetieto ja -parannus sekä yhteisömetsähallinnan oikeudet ja rakenteet. Vuoden lopulla päätettiin ottaa erityistarkasteluun kaskiviljely sekä yhteisöoikeudellisista että ympäristöllisistä näkökulmista, tavoitteena on kehittää Siemenpuun asiantuntemusta sekä tehdä linjauksia aiheessa myös laajemmin kuin vain NAA-ohjelmassa.

3. Intian Tamil Nadun osavaltiossa tuetaan kylätason hankkeita sekä kylien ja järjestöjen yhteistyötä. Ohjelma perustuu kestäväen maaseutuelämän ja perinteisten paikallisyhteisöjen maa-oikeuksien varaan. Kumppaneina on seitsemän verkostoa jotka toimivat maatalous- ja kalastajayhteisöjen parissa. Vuoden aikana tehtiin kuusi uutta hanketukipäätöstä vuoden 2015 loppuun jatkuvien hankkeiden rahoitukseen. Lisäksi tehtiin tukipäätös lyhytkestoiselle ohjelman teemoja yhdistävälle selvityshankkeelle koskien perinteisten yhteisöjen asemaa ja oikeuksia Tamil Nadussa.

4. Intiassa ja Nepalissa tuetaan ekologisen demokratian aktivisti- ja tutkijaverkostoa South Asian Dialogues on Ecological Democracy (SADED), joka edistää marginalisoitujen ryhmien

osallistumismahdollisuuksia luonnonvaroja koskevassa päätöksenteossa. Toiminnoissaan SADED keskittyy erityisesti ruokaturva- ja ilmastokysymyksiin sekä paikallisautonomian edistämiseen Hind Swaraj -toimintaryhmien kautta. Nykyiset hankkeet ovat alkaneet vuonna 2012, vuoden 2013 alussa SADED-Intian hankkeen lisärahoitus vahvistettiin suunnitelmien mukaisesti vuosille 2013-2014.

5. Malissa tuetaan Sikasson läänissä kylätason toimijoiden omaa ympäristötoimintaa, pienhankkeita ja kapasiteetin kasvattamista sekä vuosittaista kansallista ympäristöfoorumia; yhteistyökumppanina on Mali Folkecenter - Nyetaa -järjestö (MFC-Nyetaa). Toiminta on keskittynyt kolmeen paikalliseen osaamiskeskukseen, joissa kerätään ja välitetään maaseudun ympäristötyön parhaita käytäntöjä ja opastetaan sekä mahdollistetaan vertaisoppimista kestävässä elinkeinoissa. Malin poliittisen tilanteen tasaantumisen myötä ohjelmaa pystyttiin toteuttamaan tänä toimintavuonna paremmin kuin edellisenä vuonna. Nykyinen hankekausi on alkanut vuonna 2012, vuoden 2013 alussa MFC-Nyetaan hankkeen lisärahoitus vahvistettiin suunnitelmien mukaisesti vuosille 2013-2014.

6. Mekongin alueella Kaakkois-Aasiassa yhteistyökumppanina on Mekong Energy and Ecology Network, johon kuuluu nelisenkymmentä järjestöä ja tutkimuslaitosta kaikista Mekongin alueen maista. MEE Net ajaa kestävä, hajautettuihin ja uusiutuviin energiamuotoihin sekä realistisiin energiasuunnitelmiin perustuvaa energiapolitiikkaa. Ohjelma tukee myös vaihtoehtoisten energiasuunnitelmien tekemistä. Vuoden 2013 aikana tehtiin tai aloitettiin useita tutkimuksia, ja jatkettiin tuen suuntaamista erityisesti Myanmarin. Nykyinen hankekausi on alkanut vuonna 2012, vuoden 2013 alussa MEE Netin hankkeen lisärahoitus vahvistettiin suunnitelmien mukaisesti vuosille 2013-2014.

7. Latinalaisessa Amerikassa tuetaan pienviljelijöiden oikeuksia ja ruokaomavaraisuutta, maatalouden biodiversiteettiä, kestävä metsänkättöä ja metsävarojen paikallista hallintaa erityisesti tiedottamisen ja vaikuttamistyön keinoin. Keskiössä ovat paikallisyhteisöistä nousseet aloitteet, alueellisten toimijoiden verkostoituminen ja avoimen yhteiskunnallisen keskustelun lisääminen. Yhteistyökumppaneina neljä verkostoa: World Rainforest Movement, Acción por la Biodiversidad, Latinalaisen Amerikan Maan ystävät ja Brazilian Amazonian Aliança dos Povos da Floresta (jonka muodostavat alkuperäiskansojen järjestö COIAB, kuminkerääjien järjestö CNS ja Amazonian kansalaisjärjestöjen kattojärjestö GTA. Vuoden 2013 tehtiin kuusi uutta hanketukipäätöstä sekä tuettiin verkostojen välistä tiedonvaihtoa ja oppimista vihreään talouteen ja REDD mekanismiin liittyen.

8. Uusin yhteistyöohjelma Globaali dialogi käynnistyi todenteolla vuoden 2013 aikana. Tavoitteena on tukea paikallisyhteisöjen omia kestäviä vaihtoehtoja ja toimintaa elinehtojensa säilyttämiseksi ja parantamiseksi ja näiden yhteisöjen yhteistyötä myös globaalisti. Yhteisöt eivät useinkaan pysty yksin puolustamaan maitaan tai metsiään, vaan ne tarvitsevat avukseen verkostoitumista muiden yhteisöjen kanssa. Tukipäätöksiä tehtiin 12 hankkeesta sekä paikallisyhteisöjen että kansainvälisten verkostojen hankkeista Aasiassa, Afrikassa ja Latinalaisessa Amerikassa .

Vuoden aikana tehtiin yhteistyöohjelmien koordinaatiohankkeet mukaan lukien 57 hankerahoituspäätöstä (mukaan lukien 4 meneillään olevan hankkeen lisärahoitusta), yhteensä 2 212 230 € arvosta. Säätiön ja ulkoministeriön rahoitussopimuksen mukaisesti hankerahoituspäätöksistä alistettiin ulkoministeriön hyväksyttäväksi kaksi yli 60 000 € hanketta:

1) Mali Folkecenter Nyetaa: Sigida Nyetaa 2012-2014: 211 452€ (years 2013 – 2014)

2) Foundation for Ecological Recovery: Mee Net 2012-2014: 300 000 € (years 2013-2014)

(SADEDin hanketuki kaudelle 1.4.2013-31.3.2015 oli jo hyväksytty UM:ssä edellisenä vuonna, vaikka tämän kauden lopullinen tukipäätöksen vahvistus tehtiin Siemenpuussa vuonna 2013).

Vuoden aikana päättyi 45 hanketta ja yhden hankkeen tuki keskeytettiin väliraporttivaiheeseen sekä yhden hankkeen tuki peruttiin. Vuoden lopussa 31.12.2013 meneillään oli 96 hanketta 32 maassa. Näistä pääosa (73 kpl) oli yhteistyöohjelmien hankkeita.

Vuoden erityisenä tiedotushankkeena oli kokonaisvaltainen nettisivujen uudistus, missä yhteydessä arvioitiin ja kehitettiin myös sisäisen ja ulkoisen viestinnän periaatteita yleisemmin. Nettisivut julkaistaan vuoden 2014 puolella. Siemenpuu järjesti ja oli mukana järjestämässä lukuisia tapahtumia vuoden aikana, joista merkittävin Buen vivir- teemainen keskustelu- ja elokuvatapahtuma joulukuussa 2013 Helsingissä. Vuoden alussa hyväksyttiin aiemmin käytössä ollutta Viestintävisiota päivittävä Viestinnän peruseriaatteet –linjaus.

Vuoden aikana aloitettiin Mekongin yhteistyöohjelman evaluointi. Se valmistuu kevään 2014 aikana. Seurantamatkoja tehtiin pääosaan yhteistyöohjelma-alueita. Lokakuussa 2013 järjestettiin kumppanikokous Keniassa. Se kokosi edustajat jokaisesta yhteistyöohjelmasta arvioimaan ja kehittämään Siemenpuun toimintaa. Näitä kehittämisehdotuksia käsitellään tarkemmin vuoden 2014 aikana osana hankehallinnon ja viestinnän kehitystyötä.

Siemenpuun toimiston vakituisen henkilökunnan määrä oli 6 henkilöä. Kevään 2011 aikana toimivapaalle jäänyttä ohjelmakoordinaattoria sijaistaa kaksi osa-aikaista henkilöä, ja näin ollen toimistolla työskenteli 7 henkilöä. Henkilökuntaa vahvisti vuonna 2013 projektityöntekijöitä (kumppanuuskokous sekä tiedotushanke). Vuoden aikana vahvistettiin ohjeistus Siemenpuun henkilöstöpolitiikan käytännöistä sekä työsuojeluohjelma.

Hallituksen (9 varsinaista jäsentä ja heidän varajäsenensä) ja valtuuskunnan (16 varsinaista jäsentä ja heidän varajäsenensä) lisäksi säätiön piirissä toimi yhteistyöohjelmiin ja tiedotushankkeeseen liittyvät luottamushenkilöiden ja muiden vapaaehtoisten asiantuntijoiden muodostamat työryhmät: Indonesia-ryhmä, Intia-ryhmä, Latinalaisen Amerikan ryhmä, Mali-ryhmä, Mekong-ryhmä, Globaali dialogi-ryhmä sekä viestintäryhmä. Siemenpuun toiminnassa niin luottamushenkilöiden kuin vapaaehtoisten panos oli ja on erittäin merkittävä.

Sääntömuutosehdotus, joka jätettiin Patentti- ja rekisterihallituksen käsittelyyn lokakuussa 2012 on edelleen käsittelyssä ja valmistunee kevään 2014 aikana.

Siemenpuu tekee läheistä yhteistyötä Abilis- ja KIOS-säätiöiden kanssa hankehallinnon sekä hallinnon kehittämisessä. Vuoden aikana päivitettiin erityisesti erityissäätiöiden yhteistä hankehallinnon hyvät käytännöt -ohjeistusta. Säätiöt sekä FIDIDA jakavat yhteiset toimitilat (Lintulahdenkatu 10, Helsinki).

Säätiön taloutta on hoidettu vakaasti harjoittaen tarkoituksenmukaista säästäväisyyttä ja säätiön varat on sijoitettu säätiölain edellyttämällä tavalla. Toiminnan rahoitus on saatu ulkoasiainministeriön kehityspoliittisen osaston myöntämistä rahoitussopimuksen 2013-2015 mukaisista määrärahoista, joista vuodelle 2013 kohdistui 1 900 000 €. Lisäksi edelliseltä vuodelta siirtyi tukea käytettäväksi vuodelle 2013 yhteensä 269 742 €.

UM:n tuesta vuonna 2013 tehdyt tukimaksatukset kehitysmaihin olivat yhteensä 1 289 925 € (hankemaksatuksiin ja yhteistyöohjelmien koordinointiin). Näiden lisäksi tiedotushankkeeseen käytettiin UM:n tukea 26 729 €. Tilikauden tulos oli 4 621 € alijäämäinen.

Tilintarkastajina toimivat Raimo Hakola HTM (varahenkilönä Anssi Pietiläinen HTM) ja Kristian Seemer HTM (varalla Kari Mikkola HTM). Taloushallinnossa on käytössä sähköinen taloushallinnon järjestelmä Netvisor ja kirjanpito toimistona Tilipiste .

Vuoden 2014 aikana säätiön toiminta tulee pysymään pääosin ennallaan. Hankerahoituksen painopisteenä ovat yhteistyöohjelma-alueet. Ulkomministeriön kanssa 7.2.2013 solmitun kolmivuotisen rahoitussopimuksen mukaan valtionapu vuodelle 2014 on 2 000 000 €.